

וּמַעֲיִינִין בְּהוּ, וּבְדִינֵיהוּ. מֵאֵן אֲצַטְרִיךְ לְמַהוּי זְקוּק  
בְּמִזוּנֵיהוּ, בְּמִלִּין דִּי צַטְרִכוֹן. לָאוּ עֲמָא דְמַדִּינְתָא, בְּעַל

פְּרַחֲיֵיהוּ יִצְטָרְכוּ לְעֵינָא בְּהוּ, וּלְמִיָּהב לְהוּ יִקְרָא.

שְׁדָרִית לְמִשָּׁה, אִיהוּ אִיִּיתִי קַמֵּיִכוּ מִן לְמִיכַל, וְנָהִיל  
לְכוּ וּלְבַנֵּיִכוּ וּלְבַעֲרֵיִיכוּ, וְאַשְׁתַּדֵּל בְּדִינֵיִיכוּ,

(ס"א בְּמִזוּנֵיִיכוּ) וּבְכָל מָה דְאֲצַטְרִיךְ לְכוּ. שְׁדָרִית לְאַהֲרֹן,

אִיִּיתִי (ס"א לְכוּ עֲנִי) הֵיכְלִין דְּעֲנִי יִקְרָא לְחַפָּאָה עַלֵּיִיכוּ,

כְּמַלְכִין. אֲסַחֵי לְכוּ בְּטַלֵּי יִקְרָא, דְּלֹא אֲתַרְקְבוּ לְבוֹשֵׁיִכוּן

וּמִנְעֵלֵיִכוּן, וְהוּוּ מִתְחַדְשֵׁי בְּכָל יוֹמָא. שְׁדָרִית לְמַרְיָם,

אִיִּיתִיאַת בִּירָא לְאַשְׁקָאָה לְכוּ, וְשִׁתִּיתוּן אֲתוּן וּבַעֲרִיכוּן.

אֵינּוּן יִהְבוּ לְכוּן, וּמַדְלִהוּן אַכְלִתוּן וְשִׁתִּיתוּן, וְיִתִּיבְתוּן

בְּחוּפָאָה דִּיקָר דְּלִהוּן. וּמַדְלִכוּן לָא יִהְבְּתוּן לוּן. וְלֹא עוּד,

אַלָּא דְאֲשְׁתַּדְלוּ עַלֵּיִכוּן, וְנָטְלוּ עַל צוּאֲרֵיהוּן מְטוּלְכוּן,

וְהוּוּ מְחַרְפִּין וּמַגְדִּפִּין לוּן.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לָאוּ הָוָה אַבָּא רַחֲמֵן עַל בְּנוֵי פְקוּדֵשָׁא

בְּרִיךְ הוּא, וּקְרָא הוּא דְכֹתִיב, (מַלְכִים א ח) לֹא נָפַל

דְּבַר אֶחָד מִכָּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב וְגו'. תָּא חַזִּי רַחֲמֵנוּ דִּילֵיה,

אַלּוּ אָמַר לֹא נָפַל דְּבַר אֶחָד מִכָּל דְּבָרוֹ וְלֹא יִתִּיר, נַח

לְעֵלְמָא דְּלֹא אֲתַבְּרִי. אַבְּל מְדַאֲמַר מִכָּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב,

וְאַפִּיק בִּישׁ לְאַחוּרָא, דְּהָא מְלָה דְּבִישׁ לָא בְּעֵי לְמַעְבַּד.

וְאַף עַל גַּב דְּאַגְזִים, וְאַרְיָם רְצוּעָה, אֲתַתָּא אֲמָא

וְאַתְקַפֵּת בְּדְרוּעֵיהָ יְמִינָא, וְקָם רְצוּעָה בְּקִיּוּמֵיהָ, וְלֹא  
נְחִית לְתַתָּא, וְלֹא אֶתְעַבֵּיד, בְּגִין דְּבְעֵיטָא חֲדָא הוּוּ  
תְרוּוֵייהוּ, אִיהוּ דְּאֶגְזִים, וְאִיהוּ דְּאֶחִידַת בִּימִינֵיהָ.

וְאִי תִימָא מְנַלָּן. מְמַלְהָ דְּאִיהִי בְּאַתְגְּלִיָּא, דְּכִתִּיב לָךְ רַד  
כִּי שִׁחַת עַמְךָ, שְׂרִי לְאַרְמָא רְצוּעָה, וּמִשָּׁה דְּלֹא הָוָה  
יַדַּע אֲרַחָא דְּאַמָּא, שְׁתִּיק. כִּיּוֹן דְּחַמָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא  
כֶּךָ, אֲנַקִּיד לֵיהָ, וּבִטְשׁ בֵּיהָ וְאָמַר וְעַתָּה הִנִּיחָה לִי, מִיַּד  
אַרְגִּישׁ מִשָּׁה, וְאַחִיד בְּדְרוּעֵיהָ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,  
דְּכִתִּיב זְכוּר לְאַבְרָהָם, דָּא דְּרוּעֵיהָ יְמִינָא, וּבְגִין כֶּךָ לֹא  
נְחִית רְצוּעָה.

וְאִי תִימָא, אַמָּא דְּאִיהִי רְגִילָה לְאַחַדָּא בְּרְצוּעָה  
דְּמִלְכָּא, אֵן הוּוּ, דְּשִׁבְקַת מְלָה לְמִשָּׁה. שְׁאִילְנָא  
וְאַמִּינָא וְהָא לָא יַדְעֵנָא בְּרִירָא דְּמְלָה, עַד דְּנִהוּי קָמִיָּה  
דְּבוּצִינָא קְדִישָׁא. כִּד אָתוּ לְקָמִיָּה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, חַמָּא  
בְּאַנְפִּייהוּ סִימָן. אָמַר עוּלוּ בְּנֵי קְדִישִׁין, עוּלוּ רְחִימִין  
דְּמִלְכָּא, עוּלוּ רְחִימִין דִּילִי, עוּלוּ רְחִימִין אֵלִין בְּאֵלִין.  
דְּאָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל אֵלִין חֲבַרְיָא, דְּלֹא רְחִימִין אֵלִין  
לְאֵלִין, אֶסְתַּלְקוּ מֵעֲלָמָא עַד לָא מָטָא זְמַנֵּיהוּ,  
כָּל חֲבַרְיָא בְּיוֹמוֹי דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, רְחִימוּ דְּנַפְשָׁא וְרוּחָא  
הָוָה בִּינֵייהוּ, וּבְגִין כֶּךָ בְּדָרָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּאַתְגְּלִיָּא  
הָוָה, דְּהוּוּ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל חֲבַרְיָא דְּלֹא רְחִימִין

אֵלֶיךָ לְאֵלֶיךָ, גִּרְמִיךָ דִּלָּא לִיהֶךָ בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל. וְעוֹד  
 דְּעִבְדִּין פְּגִימוּ בְּהָ, דְּהָא אֲוִרֵייתָא רְחִימוּ וְאַחֹה וְקָשׁוּט  
 אִיתָ בְּהָ. אֲבָרְהָם רְחִים לִיצְחָק, יִצְחָק לְאַבְרָהָם, מִתְחַבְּקוּ  
 דָּא בְּדָא, יַעֲקֹב תַּרְווייהוּ אַחִידִין בֵּיתָ, בְּרְחִימוּ, וּבְאַחֹה,  
 יְהִבִּין רִוּחֵיהוּ דָּא בְּדָא. תְּבַרֵּינָא כְּהֵהוּא דְּוִגְמָא  
 אֲצִטְרִיכוּ, וְלָא לְמַעַבְד פְּגִימוּ.

כִּיּוֹן דְּחָמָא סִימֵן בְּאַנְפֵּיהוּ, וְאָמַר לֹוֹן הָכִי. אָמְרוּ לִיהָ  
 וְדָאֵי רוּחַ נְבוּאָה שָׂרָא עַל בּוּצִינָא קְדִישָׁא, וְהָכִי  
 אֲצִטְרִיךְ לָן לְמַנְדַּע. בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, חַד מְלָה  
 מֵאַיְנוּן מְלִין דְּלְחִישׁוּ לִי מְגוּ רִישׁ מְתִיבְתָּא דְּגִנְתָּא  
 דְּעֵדֶן, דִּלָּא אָמְרוּ בְּאַתְגְּלִיא מְלָה דָּא סְתָרָא אִיהִי,  
 וְאִימָא לְכוּ בְּנֵי רְחִימָאֵי, בְּנֵי רְחִימִין דְּנִפְשָׁאֵי, מָה  
 אֲעֵבִיד, אָמְרוּ לִי בְּלְחִישָׁא, וְאַנָּא אִימָא בְּאַתְגְּלִיא.  
 וְלְזַמְנָא דְּנַחְמֵי אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, (דף קצ"א ע"א) כָּל אַנְפִּין  
 יִסְתַּמְכוּן בְּדָא.

בְּנֵי. חוּבָא דְּעִבְדוּ (עַרְב רַב) עֲמָא דְּלִבְר. וְאַשְׁתַּתְּפוּ בֵּיהָ  
 עֲמָא קְדִישָׁא, בְּאַמָּא חָאבוּ, דְּכְתִיב קוּם עֲשֵׂה לָנוּ  
 אֱלֹהִים, אֱלֹהִים וְדָאֵי. כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל דָּא, אִיהוּ דְּשִׂרְיָא  
 עֲלֵיהוּ כְּאַמָּא עַל בְּנִין, וְדָא הוּא רְזָא דְּכְתִיב, (תהלים קו)  
 וַיִּמְרוּ אֶת כְּבוֹדִם בְּתַבְנִית שׁוֹר. דָּא כְּבוֹדִם דְּיִשְׂרָאֵל,  
 אֲמָא דְּלְהוֹן. וְדָא הוּא דְּכְתִיב, (שמואל א ד) גָּלָה כְּבוֹד.

דְּגָרְמוּ לְשִׁכְיַנְתָּא דְּאַתְגְּלִי בְּגִלוּתָא עִמְהוֹן. וְעַל דָּא  
 וַיִּמְרֹו אֶת כְּבוֹדֶם, בְּמָה. בְּתַבְנִית שׁוֹר.  
 הֲכָא אִיהוּ רְזָא דְּמַלְּהָ, תָּא חֲזִי, לְתַתָּא גּוּ שְׁמָרִים  
 דְּחַמְרָא, דְּיִרְדִּיין בִּישִׁין, נִפְק חַד עֲרַעוּרָא,  
 מְקַטְרָגָא, מִזִּיקָא קַדְמָאָה, וְאִיהוּ בְּרִזָּא דְּיִוְקְנָא דְּאַדָּם.  
 כַּד קָרִיב לְגוּ קְדָשָׁא. כִּיּוֹן דְּאַתְעֵבֵר מִתְּמָן, וּבְעִי לְנַחְתָּא  
 לְתַתָּא. בְּעִי לְאַתְלַבְּשָׁא בְּלְבוּשָׁא, לְנִזְקָא עֲלֵמָא. וְנַחֲתִית  
 הוּא וְרַתִּיכוּי. וּלְבוּשָׁא (קצ"ג ע"ב) קַדְמָאָה דְּקָא נְקִיט,  
 תַּבְנִית שׁוֹר, דְּיִוְקְנָא דְּשׁוֹר, וְקַדְמָאָה לְנִזְיָקִין מְאִינּוֹן  
 אַרְבַּע, שׁוֹר אִיהוּ. וְאִינּוֹן אַרְבַּע (קד"ח ע"א) אָבוֹת לְנִזְקָא  
 עֲלֵמָא. וְכִלְהוּ תַלְתָּא דְּאָבוֹת נִזְיָקִין בְּרִ שׁוֹר, כִּלְהוּ  
 דִּילֵיהָ, וְעַל דָּא כְּתִיב, וַיִּמְרֹו אֶת כְּבוֹדֶם בְּתַבְנִית שׁוֹר.  
 מַהוּ אוֹכֵל עֵשֶׂב. הָא דְּרִשְׁיָנָן בֵּיהּ. אֲבָל עֲקָרָא דְּמַלְּהָ,  
 מִתְּמַצִּית דְּלַחֵם וְשִׁבְעָה זֵינֵי דְּגָן, לִית לֵיהּ בְּהוּ  
 חוּלְקָא. וּבְגִינֵי כַּךְ, אִימָא לָא הוּת תְּמָן, וְלָא יָאוּת לָהּ  
 לְמַהוּי תְּמָן. וּבְגִין דְּאַבָּא הוּהּ יַדַּע רְחֻמְנֵי דְּאַמָּא וְאַרְחָא  
 דִּילָהּ, אָמַר לְמִשְׁהָ, בְּנֵי רְחִימָאֵי, עֵיטָא בְּתַרוּוִייהוּ בְּדָא  
 תְּדִיר. וְדָא הוּא דְּלַחֲשׁוּ לִי בְּלַחֲשׁוּ, דְּלָא חֲזִי לְגַלְאָה,  
 דְּבָרָא לָא יִנְדַּע, וַיַּחֲמֵי דְּהָא רְצוּעָה אֶתְתַּקְּנַת, וַיִּדְחַל  
 תְּדִיר. אֲבָל תְּרוּוִייהוּ בְּעֵיטָא דָּא, וּבְעֵיטָא חֲדָא.  
 תָּא חֲזִי כְּתִיב (שמות לב) וַיִּרָא הָעָם כִּי בִשַׁשׁ מִשָּׁה. מֵאֵן

הָעַם. אֵינּוֹן עֶרֶב רַב. מֵאֵן עֶרֶב רַב. וְכִי לַוְדִים וְכוּשִׁים  
 וְכַפְתּוֹרִים וְתוֹגְרָמִים הוּוּ, דְקָרְאֵן לֹוֹן עֶרֶב רַב, וְהֵלֵא  
 מְצָרִים הוּוּ, וּמְצָרִים נְטְלוּ, וְאֵלוּ הוּוּ עֶרְבוּבִיא דְעַמִּין  
 סַגִּיאִין, הָכִי הָוּה לִיָּה לְמַכְתָּב, עֶרֶב רַב עָלוּ אֶתְם לְפִי  
 עֶרְבוּבִיא דְלֵהוֹן.

**אָלֵא** (שְׁמוֹת יב) עֶרֶב רַב עָלָה אֶתְם. עֲמָא חַד הָוּה, וְלִישָׁן  
 חַד, אָבֵל כָּל חֲרָשֵׁי מְצָרִים, וְכָל חֲרָטוּמֵי דְלֵהוֹן  
 הוּוּ, דְכָתִיב בְּהוּ, (שְׁמוֹת ז) וַיַּעֲשׂוּ גַם הֵם חֲרָטוּמֵי מְצָרִים.  
 דְּבָעוּ לְמִיקָם לְקַבֵּל פְּלִיאֵן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּיּוֹן  
 דְּחָמוּ נִסִּין וּפְלִיאֵן דְּעֵבֵד מִשָּׁה בְּמְצָרִים, אֶהְדְּרוּ לְגַבֵּי  
 מִשָּׁה. אָמַר לִיָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִשָּׁה, לָא תְקַבֵּל לֹוֹן.  
 אָמַר מִשָּׁה, מָאֲרִיָּה דְעֵלְמָא, כִּיּוֹן דְּחָמוּ גְבוּרְתָא דִּילָךְ,  
 בְּעָאן לְאַתְגִּירָא. יַחְמוּן גְבוּרְתְךָ בְּכָל יוּמָא, וַיִּנְדְּעוּן  
 דְלִית אֶלְהָא בַר מְנַךְ. וְקַבֵּל לֹוֹן מִשָּׁה.

**אָמַי קָרָא לֹוֹן עֶרֶב רַב.** אָלֵא כָּל חֲרָשֵׁין דְּמְצָרִים הוּוּ,

**וּבְרִישֵׁיהוֹן** (בלק קצ"ד ע"א) **יוֹנוֹס** (אמרו המגיהים: אולי אלו הם

יוחני וממרא שנזכרו בשמות רבה פרשת ט' דף ע"ב ע"ג שורה ל"א אמרו יוחני וממרא אל  
 משה תבן אתה מכניס לעפריים) וַיִּמְבְּרוּס, וּבְשַׁעְתֵּי דִיּוּמָא הוּוּ עֵבְדֵי  
 תְדִיר חֲרָשֵׁיהוּ. וְכָל אֵלִין חֲרָשֵׁין עֵלְאִין, הוּוּ מְסַתְכְּלֵי  
 מְכִי נְטִי שְׁמִשָּׂא, מְשִׁירוּתָא דְשִׁית שְׁעוֹת וּמְחָצָה, עַד  
 שִׁירוּתָא דְתִשְׁעָה וּמְחָצָה. דְּהֵינּוּ עֶרֶב רַבְרָבָא. כָּל אֵינּוֹן

חֲרָשִׁין זַעֲרִין, מִשִּׁירוֹתָא דִּתְשַׁע וּמַחְצָה, עַד פְּלָגוֹת  
לִילְיָא.

אִינּוֹן עֲלָאִין דְּבֵהוּ, הוּוּ מִסְתַּכְּלִי מִכִּי נָטִי שְׁמִשָּׂא. דְּהָא  
כְּדִין שָׂרָאן תְּשַׁע מָאָה וְתִשְׁעִין וְחִמֵּשׁ דְּרַגִּין,  
לְמִשְׁטָטָא עַל טוּרֵי חֲשׂוּדָא. וְרוּחָא דְלַהוֹן, הָוָה (בלק קצ"א ע"א)  
מִשְׁטָטָא עַל כָּל אִינּוֹן חֲרָשִׁין (נ"א דְרַגִּין) בְּחַרְשֵׁייהוּ. וְאֵלִין  
הוּוּ עֲבָדִי, כָּל מַה דְּאִינּוֹן בְּעָאן. עַד דְּכָל מִצְרָאִי רַחֲצָנוּ  
דְּלַהוֹן בְּאֵלִין הָוָה. וְקָרָאן לוֹן עֲרַב רַב. בְּגִין דְּאִית עֲרַב  
זַעֲרָא, מִתְשַׁע שְׁעוֹת (דף קצ"א ע"ב) וּמַחְצָה וּלְתַתָּא, דָּא עֲרַב  
זַעֲרָא. וְתַרֵּי עֲרַבֵי אִינּוֹן, וְעַל דָּא וְגַם עֲרַב רַב עֲלָה  
אֲתָם.

וְחִכְמַתָּא דְלַהוֹן, הָוָה סְגִי. וְאִינּוֹן אֲסַתְּכְלוּ בְשַׁעְתֵּי  
דִּיּוֹמָא, וְאֲסַתְּכְלוּ בְּדַרְגָּא דְמִשָּׂה, וְחִמוּ דְּהָא  
בְּכָל סְטָרִין בְּשִׁשׁ מִשָּׂה: בְּשִׁשׁ שַׁעְתֵּי קַדְמָאִין דִּיּוֹמָא,  
דְּאִינּוֹן לָא יִכְלִין לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ, (נ"א בְּגִין שִׁית) בְּשִׁית דְּרַגִּין  
עֲלָאִין דְּאֲחַדִּין בֵּיהּ (נ"א דְאַחִיד בְּהוּ) וּבְכָל סְטָרִין בְּשִׁית הָוָה,  
וּבְעֶטְרִין דְּאֵלִין שִׁית, הָוָה זְמִין לְרַדְת מִן הָהָר, דְּכִתִּיב  
כִּי בְשִׁשׁ מִשָּׂה לְרַדְת מִן הָהָר.

מִיד וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהְרֹן, (דְּחִכֵּי תַנְיִן דְּבִנְהֵיא שַׁעְתָּא דְּנַחֲתֵי מִשָּׂה  
וְקַבִּיל אֲוִרִיתָא בְּלַחֲדוּי כְּלָלָא דְכָל יִשְׂרָאֵל וְאִיהוּ קַבִּיל אֲוִרִיתָא בְּעֵלְמָא. וְאִפִּילוּ  
מַגִּילַת אֶסְתֵּר דְּכִתִּיב (אֶסְתֵּר ט') וְקַבִּיל הַיְהוּדִים. וְקַבִּלוּ הַיְהוּדִים מִבְּעֵי לֵיהּ. מֵאִי וְקַבִּיל אֶלָּא  
דָּא מִשָּׂה דְּאִיהוּ הַיְהוּדִים כְּלָלָא דְּיְהוּדָאִי. וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהְרֹן.) אֲמַאי עַל אֶהְרֹן.

בְּגִין לְאַתְּפַלֵּלָא בְּסִטְרָא דִּימִינָא, דְּהָא אֵינּוֹן שְׂמַאלָא  
 בְּעוּ מִנִּיהּ, וּבְגִין דְּלֵהוּי כְּלִיל בִּימִינָא, אֶתְכַנְּשׁוּ עַל  
 אַהֲרֹן, וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים. (אֱלֹהִים וְדַאי בְּעוּ  
 סִטְר שְׂמַאלָא. אֲשֶׁר יִלְכוּ אֲשֶׁר יִלְךְ מִבְּעֵי לִיָּהּ. מֵאִי אֲשֶׁר יִלְכוּ. אֶלָּא אֱלֹהִים שִׁית דְּרָגָא אֵינּוֹן  
 ד"א שֶׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֵׂה) כְּלָהוּ בְּסִטְר שְׂמַאלָא דְאֱלֹהִים שִׁית אֵינּוֹן. דַּאי תִּימָא דְהָא שְׁבַע  
 אֵינּוֹן. הַהוּא אֱלֹהִים עֵילָאָה לָא עֵאל בְּכִלְלָא).

תָּא חֲזִי, כָּל זְמַנָּא דְּהוּה מְשֵׁה בְּמִצְרַיִם, שְׂמַא דְאֱלֹהִים  
 לָא דְכִיר, אֶלָּא שְׂמַא דִּיִּי, וְעַל דָּא קִשְׂיָא לִיָּהּ  
 לְפִרְעָה בְּגִין דְּלָא יְהֵא תּוֹקְפָא לְהֵהוּא סִטְרָא אַחֲרָא, וְלָא  
 יִתְתַּקֵּף בְּעֵלְמָא. הַשְׂתָּא בְּעוּ הֵהִיא מְלָה, וְהֵינּוּ קוּם עֲשֵׂה  
 לָנוּ אֱלֹהִים. לָנוּ דִּיִּיקָא, דְּאֵנָן צְרִיכִין לְהֵאֵי מְלָה,  
 לְתַקְפָּא סִטְרָא דִּילָן, דְּהוּה אֶתְדַחֲיָא עַד הַשְׂתָּא.

אֲשֶׁר יִלְכוּ לְפָנֵינוּ. מֵאִי אָמְרוּ. אֶלָּא הָכִי אָמְרוּ, חֲמִינָן  
 דְּאֶתּוֹן יִשְׂרָאֵל, כָּל טוֹב וְכָל יָקָר דְּעֵלְמָא לָכוּ,  
 וְאֵנָן דְּחִיִּין לְבַר. דְּלָכוּ, (שְׁמוֹת יג) וַיִּי הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם.  
 אוּף הָכִי אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לְפָנֵינוּ, כְּמָה דְאֶזִּיל קְמִיִּיכוּ  
 יי'. דְּהָא רְשׁוּ אֵית לְסִטְרָא דִּילָן לְמַתָּךְ אוּף הָכִי לְקַמְנָא,  
 אִי גַזְמִין לִיָּהּ עוּבְדָא.

תָּא חֲזִי, כָּל עֲנָנֵי יָקָר דְאֶזְלוּ בְּמַדְבְּרָא, לָא הוּוּ חֲפִיִּין  
 אֶלָּא לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל לְחוּדִיָּהּ. וְהֵהוּא עֲנָנָא דִּיקָר,  
 דְּכְתִיב וַיִּי הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם, אֶזְלָא לְקַמִּיָּהּ. וְאֶלִּין

עָרַב רַב, וְכָל אֵינּוֹן בְּעִירֵי עָאנִין וְתוֹרִין, הוּוּ אֲזִלוּ לְבַר  
 מִמְשָׁרֵייתָא, לְבִתְרֵייתָא. וְתָא חֲזִי, כָּל אֵינּוֹן אַרְבְּעִין  
 שָׁנִין דְּקָא אֲזִלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבָּרָא, שׁוּם לְכַלּוּכָא וְטַנּוּפָא  
 לָא הוּוּ גּוּ עֲנִי לְגוּ. וְעַל דָּא עָאנִי וְתוֹרֵי דִּהוּוּ אֲכִלֵי  
 עֵשֶׂב לְבַר הוּוּ, וְכָל אֵינּוֹן דְּנִטְרֵי לֹון.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, אֵי הָכִי אֵינּוֹן עָרַב רַב לָא הוּוּ  
 אֲכִלֵי מִן מִנָּא. אָמַר לִיה וּדְאֵי הָכִי הוּוּ. אֶלָּא מָה  
 דִּיהֲבִין לֹון יִשְׂרָאֵל, כְּמָאן דִּיהֵיב לְעַבְדֵיהּ. וּמִמָּה הוּוּ  
 אֲכִלֵי. מִתְמַצִּית, מָה דְּאֶשְׁתָּאֵר מִבְּתַר רִיחֵיא, פְּסוּלַת.  
 וְקָרָא אַכְרִיז וְאָמַר, (שְׁמוֹת טו) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲכָלוּ אֶת הַמֶּן  
 אַרְבָּעִים שָׁנָה. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אַחֲרָא. וַיֵּרְאוּ בְנֵי  
 יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִן הוּוּ, וְלֹא שָׂאֵר עָרַב רַב, עָאנִי וְתוֹרֵי,  
 דִּהוּוּ בִּינֵיהוּ.

עַד הַשְּׁתָּא, הוּוּ אַתְּכַפֵּיין אֵינּוֹן עָרַב רַב וְהַשְּׁתָּא קָמוּ  
 וּבְעוּ עוּבְדָא, לְאַתְקָפָא לְסִטְרָא אַחֲרָא. אָמְרוּ, אוּ  
 נְהָא כְּלָנָא עֲמָא חֲדָא, וְנִהוּי בְּכֻלָּא עֲמִכּוֹן, אוּ יְהָא לָן  
 מֵאן דִּיהֵךְ קָמָנָא, כְּמָה דִּיהֵךְ אֶלְהֲכּוֹן קָמִיכּוֹן. אָמַר  
 אַהֲרֹן, חַס וְשְׁלוֹם דְּאֵלִין יִשְׁתַּתְּפוּן בְּעֲמָא קְדִישָׁא, לְמַהוּי  
 כְּלָא כְּלָלָא חֲדָא, וְלֹא יתְעַרְבוּן עֲמָא קְדִישָׁא בְּעֲמָא דָּא,  
 כְּלָלָא חֲדָא, אֶלָּא טַב אִיהוּ לְאַפְרָשָׁא לֹון מִגּוּ עֲמָא  
 קְדִישָׁא, עַד דִּייתֵי מִשָּׁה.



וְאֶהְרֹן לְטַב אֶתְכוּוֹן, אֲלֵא סִגְיֵאִין הוּוּ מִיִּשְׂרָאֵל  
 דְּאִשְׁתַּתְּפוּ בְּהַדְיֵיהוּ בְּלִבָּא. וּבְגִין כֵּן, כִּד אַתָּא  
 מֹשֶׁה, אֶצְטְרִיךְ לְבַרְרָא וּלְלַבְנָא לְעַמָּא קְדִישָׁא מִהֵוּא  
 חוּבָא, וְאִשְׁקִי לֹון שְׁקִי, עַד דְּאִתְבְּרִירוּ (דף קצ"ב ע"א) כְּלָהוּ  
 וְלֹא אֶשְׁתָּאֵר בְּהוּ פְּסוּלַת כְּלָל.

אֲמַר לֹון אֶהְרֹן, (שמות לב) פֶּרְקוּ נִזְמֵי הַזֶּהָב, וְכִי לֹא הוּוּ  
 לֹון דְּהֵבֵא אַחְרָא. אֲלֵא אֲמַר אֶהְרֹן, בְּעוּד דְּאִית  
 לֹון קְטָטָה בְּבִנְיֵיהוּ וּבְנִשְׁיֵיהוּ, יִתְעַכְּבוּן, וּבִין כֵּן יִיתִי  
 מֹשֶׁה. תָּא חַזִּי, תְּנִינֵן קָשִׁים גְּרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפְּחַת בְּבִשְׁר  
 הַחִי, כָּל שְׁכַן אֵלִין, דְּלֹא הוּוּ גְרִים כְּדָקָא יָאוּת. אֵינֹון  
 מָה עֵבְדוּ. וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל הָעָם אֶת נִזְמֵי הַזֶּהָב אֲשֶׁר  
 בְּאֲזֻנֵיהֶם. כִּמָּה אֲלֵפֵי וּרְבוּוֹן הוּוּ מִנִּזְמֵיהוֹן תַּמָּן.

מָה כְּתִיב, וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיִּצַר אוֹתוֹ בַּחֲרָט וְגו'. אֶהְרֹן לֹא  
 אֶסְתַּמֵּר, מֵאֵינֹון תְּרִין חֲפִימִין, דְּהוּוּ בְּרִישֵׁיהוֹן  
 דְּהֵוּא עָרַב רַב. חַד מְנִיֵּיהוּ הוּוּ קָמִיָּה, וְאַחְרָא הוּוּ עָבִיד  
 בְּחַרְשׁוֹי. כִּיּוֹן דְּתַרְוֵיֵיהוּ אֶתְיַיעֲטוּ כְּחַדָּא, נִטְלוּ הֵהִיא  
 דְּהֵבֵא, (חד) תְּרִין שְׁלִישֵׁי בִידָא דְּחַד, וְשְׁלִישׁ בִּידָא  
 דְּאַחְרָא. בְּגִין דְּהֵכִי אֶצְטְרִיךְ בְּהֵוּא זִינָא דְּחַרְשָׁא.

בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲמַר אֵי חֲסִידָא קְדִישָׁא, אֶהְרֹן מְשִׁיחָא  
 דְּאַלְהָא רַבָּא, בְּחִסִּידוּתָךְ נִפְלוּ כִּמָּה מֵעַמָּא קְדִישָׁא.  
 וְאַנְתָּ לֹא הוּיִת יַדְע לְאַסְתַּמֵּרָא. מָהוּ עֵבְדוּ. כִּד מָטוּ שִׁית

שְׁעֵתִין, וְיוֹמָא הוּהּ בְּמִתְקָלָא, נְטִלוּ הָהוּא דִּהְבָּא דְפָרִיקוּ  
 מֵאוּדְנִיָּהוּן. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דִּמְאֵן דְּאַצְטְרִיךְ לְמַעְבַּד  
 חֲרָשָׁא, לָא בְּעֵי לְמִיחָס עֵינּוּי עַל מְמוּנָא. וְאִינוּן אֲמַרִי,  
 שְׁעֵתָא קְיִימָא לָן, אִי אֲנֵן לָא מְעַכְבִּין. לָא שְׁעֵתָא  
 לְמִיחָס עַל דִּהְבָּא, מִיד וְיִתְפָּרְקוּ כָּל הָעָם. מַאי וְיִתְפָּרְקוּ.  
 כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (מלכים א ט) מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים,  
 דְּחִבִּילוּ וְתַבְרוּ אוּדְנִיָּהוּ. בְּכָה כְּמִלְקָדְמִין וְאָמַר אִי עֲמָא  
 קְדִישָׁא אִי עֲמָא קְדִישָׁא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּבִכְיָה, וְאָמַר, (שמות כא) וְהִגִּישׁוּ אֲדָנָיו  
 אֶל הָאֱלֹהִים וְגו'. הָא אוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא, אֲזֵן דְּשָׁמַע  
 בְּסִינֵי, (ויקרא כד) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים וְגו'. וְאִיהוּ  
 פָּרִיק עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם מֵעֲלִיָּה, וְזַבִּין גְּרַמִּיָּה לְאַחַר,  
 תַּרְצַע. וְאֵלִין חֲיִיבֵיָא רְשִׁיעִין, גּוּבְרִין בִּישִׁין, בְּתִיאובְתָא  
 דְּלֵהוֹן לְמַהְדָּר לְסַרְחַנִיָּהוּ, לָא בְּעוּ מְנַשִּׁיָּהוֹן וּבְנִיָּהוֹן  
 אֶלָּא חִבִּילוּ אוּרְחִיָּהוּ (ס"א אוּדְנִיָּהוּ) וְאַתְפָּרְקוּ מֵעוֹל שְׁמִיָּא  
 דְּפָקִיד לְהוּ מוֹשֶׁה, וְתַבְרוּ אוּדְנִיָּהוּ, דְּלִית לוֹן חוּלְקָא  
 בְּשָׂמָא קְדִישָׁא, וְעֲמָא קְדִישָׁא.

מָה עֲבָדוּ. פְּלִיגוּ תַרְוויָּיהוּ תְּהוּא דִּהְבָּא, חַד נְטִיל תַרִּין  
 שְׁלִישִׁין, וְחַד שְׁלִישׁ. קָמוּ לְקַבֵּל שְׁמִשָּׁא, בְּשִׁית  
 שְׁעֵתִין. עֲבָדוּ חֲרָשִׁיָּהוּ, וּבְלָטוּ בְּלִטִּיָּהוֹן בְּחֲרָשָׁא דְּפוּמָא.  
 כִּיּוֹן דְּמָטָא שִׁירוּתָא דְּשִׁבְע, אָרִימוּ תַרְוויָּיהוּ יְדִיָּהוּ עַל

יְדוּי דְאֶהָרֵן. (וּמְנַלֵּן דְּמַנְדָּא דְתַרְוֵיהוּ יַד מִכָּל חַד נָטַל וְלֹא יִתִּיר) דְּכַתִּיב וַיִּקַּח  
 מִיָּדָם, תַּרְוֵייהוּ הוּוּ, וְלֹא יִתִּיר. כִּיּוֹן דְּאִיהוּ קָבִיל מִיָּדָם  
 (ס"א תרי ולא ידיוהם), קָלָא נִפְק וְאָמַר, (מִשְׁלִי יָא) יַד לְיָד לֹא יִנְקָה  
 רַע, דְּכַתִּיב כִּי בָרַע הוּא. אֵייתִי רַע לְעֵלְמָא.

רְזָא דְמַלְתָּה. אֵינּוֹן רְשָׁעִים חֵיִיבִין חֲרָשִׁין בְּנוּי דְּבַלְעָם  
 חֵיִיבָא, בְּנֵי בְנוּי דְּלָבֹן רְשִׁיעָא, חָמוּ דְּכּוּס שְׁל  
 בְּרָכָה בִּימִין אִיהוּ, וּמִן יְמִינָא אֶתְקַף תְּדִיר. (ס"א יתיר)  
 אָמְרוּ, אֵי יְהָא בְּסִטְר דָּא, תְּהוּא רִישָׁא דִּימִינָא, תְּהָא  
 תּוּקְפָא דִּילָן כְּדָקָא יָאוּת.

כִּיּוֹן דְּמָטָא שְׁבַע שְׁעֵתִין דִּיּוֹמָא, יְהָבוּ לִיהָ לְאֶהָרֵן מִיָּד.  
 אֵי אִיהוּ הָוָה אָמַר לֹוֹן שׁוּוּ לִיהָ בְּאַרְעָא בְּקַדְמִיתָא,  
 וְאַנָּא אָטוּל, לָא הוּוּ יִכְלִין בְּחֲרָשִׁייהוּ כְּלוּם, אָלָא מִיָּדָם  
 נָטַל. וַיִּקְרָא מִתְרַעֵם וְאָמַר, וַיִּקַּח מִיָּדָם, חָמוּ מָה עֵבֵד  
 אֶהָרֵן גְּבַר נְבִיאָה גְּבַר חַפִּים, לָא יִדַּע לְאַסְתְּמָרָא, דְּאִילוּ  
 נָטִיל מֵאַרְעָא, כָּל חֲרָשִׁין דְּעֵלְמָא לָא הוּוּ יִכְלִין  
 לְאַצְלָחָא. אָבַל בְּמָה אֶצְלָחוּ בְּעוּבָדָא דָּא, בְּגִין דְּוִיִּקַּח  
 מִיָּדָם וְלֹא מֵאַרְעָא.

(שמות לב) וַיִּצַר אוֹתוֹ בַּחֲרָט, לָאוּ כְּמָה דְּחֲשָׁבִין בְּנֵי נְשָׂא,  
 דְּעֵבֵד צִיּוּרִין בְּמַחוּגָה, אוּ בְּמַלְתָּה אַחֲרָא. אָלָא אַתָּא  
 קָרָא לְאוּכְחָא מְלָה, דְּאֶהָרֵן לָא יִדַּע לְאַסְתְּמָרָא. אִילוּ כֵּד  
 נָטַל מִיַּדִּיהוֹן, הָוָה שְׂדֵי לְאַרְעָא, וְאַף עַל גַּב דִּיטוּל לִיהָ

לְבַתֶּר, לֹא הָוּה (דף קצ"ב ע"ב) אֲצִלַּח עוֹבְדָא בִישָׂא דָא. אַבְל  
 בְּכֻלָּא סִיּוּעָא בִישָׂא הָוּה, דְּנִקִּיט דְּהֶבֶא, וּטְמֵרִיה מֵעֵינָא,  
 בִישׁ בְּתֵר בִישׁ, מֵאִי וַיִּצֵר אוֹתוֹ בַּחֲרַט. דְּשׁוּי כָּל דְּהֶבֶא  
 בְּכִיסָא חֲדָא, וְאַסְתְּמַר מֵעֵינָא. כְּדִין סָלִיק כְּלָא לְעוֹבְדָא.  
 בְּסִפְרָא דְחֲנוּף אֲשַׁכְחָנָא, דְּהָוּה אֲמַר הָכִי, בְּרָא יְחִידָאָה  
 יִתְיִלְד לְהֵוּא רִישָׂא חֲוּרָא, וְכֵד יִיתוּן מִבְּשָׂרָא  
 דְחֲמָרִי, יִטְעִין לִיה, בְּהֵוּא דְעֵייל (נ"א דְנָטִיל) מַרְגְּלָן בּוֹזְגִין  
 דְדֶהֶבֶא, בְּלָא דְעֵתָא דִילִיָּה, וּדְיוֹקְנָא יִצִּיר בְּצִיּוּרָא  
 בַּחֲרַט. מֵאִי בַּחֲרַט. בַּחֲרַט אָנוּשׁ. דָּא קְלָמוּסָא דְאָנוּשׁ  
 חֲיִיבָא, דְאַטְעִי לְבַנֵי נִשָּׂא.

וְדָאִי דָא בְּרִירָא דְמִלָּה, דְאָנוּשׁ כְּד אֲטְעִי עֲלֵמָא,  
 בְּקְלָמוּסָא הָוּה רָשִׁים רְשִׁימִין, דְכָל דְיוֹקְנִין  
 וּפְלַחְנִין נִכְרָאִין בְּהֵוּא קְלָמוּסָא, (ס"א רָשִׁים רְשִׁימִין) וְעַל דָּא  
 כְּתִיב בַּחֲרַט, הֵוּא דְאַשְׁתְּמוּדַע לְמַעַבְד הָכִי. וְדָא הוּא  
 בְּרִירוֹ דְמִלָּה.

וְכֻלָּא הָוּה, דְוּדָאִי בְּכִיסָא אַרְמִי דְהֶבֶא, וְכִסִּי לִיה  
 מֵעֵינָא, כְּמָה דְאַמְרוּ אֵינּוּן חַרְשִׁין, וְהָכִי אֲצִטְרִיךְ  
 בּוֹזֵיגִי דְחַרְשִׁין אֲלִין. וְדָא הוּא עוֹבְדָא דְחַרְשִׁין אֲלִין, מִלָּה  
 דְאַצְטְרִיךְ בְּאַתְגְּלִיא, לְאַתְגְּלָאָה לְבַתֶּר, אֲצִטְרִיךְ טְמִירוֹ  
 וְכִסּוּיָא בְּקַדְמִיתָא, דִּיתְכִסִּי מֵעֵינָא, וּבְתֵר יְפוּק אוּמְנָא  
 לְאוּמְנוּתִיהָ. וּמִלָּה דְאַצְטְרִיךְ בְּכִסּוּיָא לְבַתֶּר, אֲצִטְרִיךְ  
 בְּאַתְגְּלִיא בְּקַדְמִיתָא.

הַשְׁתָּא בְּנֵי רַחֲמָאֵי, רַחֲמִינְ דְּנַפְשָׁאֵי, מָה אַעֲבִיד, וְדַאי  
 אַצְטְרִיכְנָא לְגַלְתָּהּ, אַצִּיתוּ וְאַטְמִירוּ מְלִין.  
 בְּסֵטֶר קְדוּשָׁה הֵהוּא, אֱלֹהִים דְּקָשׁוּט, מְלַךְ עַל עֲלָמָא,  
 בְּתַלְתָּ (מִלִּין) עֲלָמִין (אֲלִין) אֶתְתַּקְּנָהּ. (בראשית קע"ז ע"ב, ר"ח ע"א)  
 בְּפִרְיָאָהּ. בִּיצִירָהּ. בַּעֲשִׂיָהּ. וְהָא אֶתְמַר, רְזָא דְכָל חֲדָא  
 וְחֲדָא הָכָא. לְקַבֵּל בְּרִיָּאָהּ, וַיִּקַּח מִיָּדָם, מְלָה דְלֹא הָוָה  
 בֵּיהּ עַד כַּעַן כָּלוּם. לְקַבֵּל יִצִירָהּ, וַיִּצַר אוֹתוֹ בַּחֲרֻט.  
 לְקַבֵּל עֲשִׂיָהּ, וַיַּעֲשֶׂהוּ עֵגֶל מִסְכָּה. מֵאֵן חָמָא חֲרָשִׁין בְּכָל  
 עֲלָמָא כְּאֵלִין.

הַשְׁתָּא אֵית לְמִימַר, וְכִי לָא פְתִיב וְאַשְׁלִיכְהוּ בְּאִשׁ, וְלֹא  
 יִתִיר, וְכַדִּין וַיִּצַא הָעֵגֶל הַזֶּה. וְהַשְׁתָּא אֵת אִמְרַת  
 וַיַּעֲשֶׂהוּ עֵגֶל מִסְכָּה אֲלֹא חֶס וְשָׁלוֹם דְּאַהֲרֹן עֶבֶד, וַיִּקְרָא  
 אוֹכַח דְּכְתִיב וַיִּקַּח אֶת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ. אֲבָל מִמָּה  
 דְּכְתִיב וַיִּקַּח מִיָּדָם, וְכְתִיב וַיִּצַר אוֹתוֹ. מִחִילָא דְתַרִּין  
 אֲלִין, אֶתְעֵבִיד כְּלָא. כְּבִיכּוֹל הוּא עֲבִיד לֵיהּ, דַּאי תַרִּין  
 אֲלִין לָא הוּו, לָא אֶתְעֵבִיד וְלֹא נִפְק לְאוּמְנוּתָא. אֲבָל  
 מֵאֵן גָּרַם דְּאֶתְעֵבִיד. אֵינּוֹן תַרִּין. (כְּבִיכּוֹל וַיַּעֲשֶׂהוּ אִיהוּ וְדַאי עֲשָׂהוּ)  
 בַּעוּד דְּאִיהוּ לָקַח מִיָּדָם, אֵינְהוּ עֲבִיד חֲרָשִׁיָּהּ, וּמְלַחֲשֵׁי  
 בְּפוּמֵיָּהּ, וּמְשַׁכֵּי רוּחָא לְתַתָּא, מִן סֵטְרָא אַחֲרָא.  
 וּמְשַׁכּוּ תַרִּין רוּחִין כְּחֲדָא, חַד מִן דְּכָר, וְחַד מִן נוֹקְבָא.  
 דְּכָר אֶתְלַבֵּשׁ בְּדִיוֹקְנָא דְשׁוּר. נוֹקְבָא בְּדִיוֹקְנָא

דְחַמּוֹר, תְּרוּוֹיֵיהוּ הוּוּ כְּלִילָן כַּחֲדָא. אַמַּאי תְּרִין אֵלִין.  
 אָלָא שׁוֹר הָא אֲתַמַּר. חַמּוֹר אַמַּאי. בְּגִין דְחַרְשִׁין אֵלִין  
 דְּמִצְרַאִי, כְּתִיב בְּהוּ, (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בְּשַׁר חַמּוֹרִים בְּשָׂרָם.  
 וְעַל דָּא, כָּל אֵינּוֹן דִּישְׂרָאֵל דְּמִיתוּ, אֲתַחֲבְרוּ בַּהַדִּיּוּהוּ  
 בְּלַבְהוֹן. וּבְגִין דְּהוּוּ תְּרִין דִּיוֹקְנִין, כְּתִיב אֵלֶּה  
 אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא כְּתִיב זֶה, אָלָא אֵלֶּה, תְּרִין הוּוּ  
 כַּחֲדָא, אֲשֶׁר הָעֵלּוּךְ מֵאַרְץ מִצְרַיִם. הָעֵלּוּךְ וְלֹא הָעֵלְךְ  
 כְּתִיב.

(שמות לב) וַיַּעֲשֶׂהוּ עֶגְלָה מִסֹּכָה וַיֹּאמְרוּ. וַיֹּאמֶר לֹא כְּתִיב,  
 אָלָא וַיֹּאמְרוּ, דְּאֶהְרֵן לֹא אָמַר מְדִי. תְּנִינָן, (ויקרא ע"ט  
 ע"א) מֵאֵה וְעֹשְׂרִים וְחֲמִשׁ קִנְטָרִין הוּוּ בֵּיהּ. הֵיךְ כְּתִיב וַיִּקַּח  
 מִיָּדָם, וְכִי בִיָּדָם הוּוּ כָּל אֵלִין קִנְטָרִין. אָלָא מְכַלְלָא  
 דְּאֵינּוֹן קִנְטָרִין נְטִלוּ מְלִי יְדֵייהוּ. וְהָהוּא זְעִיר, אֲסַתְּלַק  
 עַל כְּלָא, כְּאִילוּ הָהוּא כְּלָא בִּידֵייהוּ.

תָּא חֲזִי, מָה כְּתִיב וַיִּרְא אֶהְרֵן וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו. אִי  
 חֲסִידָא קִדִּישָׁא, כְּמָה רְעוּתְךָ הוּוּ לְטָב, וְלֹא יַדְעַת  
 לְאַסְתְּמָרָא. כִּיּוֹן דְּאַרְמִי לִיָּה בְּנוֹרָא, אֲתַתְּקָה חֵילָא  
 דְּסִטְרָא אַחְרָא תַּמָּן בְּנוֹרָא, וְנִפְק (דף קצ"ג ע"א) דִּיוֹקְנָא דְשׁוֹר,  
 כְּמָה דְּאֲתַמַּר בְּתִרִין מְשִׁיכִין דְּסִטְרָא אַחְרָא. מִיד וַיִּרְא  
 אֶהְרֵן. מָהוּ וַיִּרְא אֶהְרֵן. חֲמָא דְּסִטְרָא אַחְרָא אֲתַתְּקָה,  
 מִיד וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו, דְּאֶלְמָלָא דְּאֶקְדִּים וּבְנָה מִזְבֵּחַ  
 דָּא, עֲלָמָא אֲתַהְדָּר לְחַרְבְּנָא.

לְלִסְטִים דְּהוּה נְפִיק לְקַפְחָא וּלְקַטְלָא בְּנֵי נְשָׂא, חֲמָא  
 לְגִיּוֹנָא דְמַלְכָּא, דְּהוּה לְסְטִים נֶפֶק בְּחִילָא  
 תְּקִיף מָה עֵבֵד הַהוּא לְגִיּוֹנָא, אֲשֶׁתְּדֵל בְּהַדִּי מַלְכָּא  
 לְנַפְקָא בְּאַרְחָא. וּמְשִׁיךְ לִיה הַהוּא לְגִיּוֹנָא בְּהַהוּא אַרְחָא,  
 עַד דְּאֹזִיל הַהוּא לְסְטִים בְּהַהוּא אַרְחָא, חֲמָא דִּיּוֹקְנָא  
 דְּמַלְכָּא קָאִים קָמִיה, כִּיּוֹן דְּחֲמָא לִיה לְמַלְכָּא דְּהוּה אֹזִיל  
 קָמִיה בְּאַרְחָא, מִיַּד נִרְתַּע וְאַהֲדַר לְאַחֲרָא.

כִּךְ וַיֵּרָא אֶהְרֹן דְּסֵטֶר אַחְרָא אֶתְקַף, אַחִיד בְּאַסּוּתָא,  
 וְאַתְקִיף בְּסֵטֶר קְדוּשָׁה וְשׁוּי לִיה קָמִיה. כִּיּוֹן דְּחֲמָא  
 סֵטֶרָא בִּישָׂא דִּיּוֹקְנָא דְּמַלְכָּא דְּקָאִים קָמִיה, מִיַּד אַהֲדַר  
 לְאַחֲרָא, וְאַתְחַלֵּשׁ תְּקִפִּיה וְחִילִיה, דְּהָא אֶתְתְּקַף, (מִיַּד וַיִּבֹן  
 מְזֻבַּח לַפְּנִיּוֹ) וּמְזֻבַּח דָּא אֶתְגַּבֵּר, וְאַתְחַלֵּשׁ סֵטֶרָא אַחְרָא.

תָּא חֲזִי מָה כְּתִיב (שְׁמוֹת ל"ב) וַיִּקְרָא אֶהְרֹן וַיֹּאמֶר חַג לִיִּי  
 מִחֵר. חַג לִיִּי, וְלֹא לַעֲגָל. וְלִסֵּטֶר קְדוּשָׁה עֵבֵד,  
 וְלִסֵּטֶר קְדוּשָׁה קָרָא וַאֲמַר. וְדָא אַסּוּתָא אַקְדִּים,  
 דְּאַלְמָלָא דְּעֵבֵד דָּא, לָא קָאִים עָלְמָא עַל קִיּוּמִיה, וְעַם  
 כָּל דָּא, לָא שְׂכִיךְ רוּגְזִיה מֵאַהֲרֹן, אַף עַל גַּב דְּלֹא  
 אֶתְכַּוֵּן לְבִישׁ.

אַמַּר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶהְרֹן, תִּרִין חֲרָשִׁין אֲלִין  
 מְשִׁכּוּ לָךְ לְמָה דְּבָעוּ. חֲיִיךְ, תִּרִין בְּנֵךְ יִפְלוּן, וְעַל  
 חוּבָא דָּא יִתְפַּסְקוּן (ס"א וּבְחוּבָא דָּא יִתְפַּסְקוּ) הֵדָּא הוּא דְּכְתִיב,

(דברים ט) וּבֹאֲהֶרֶן הִתְאַנֵּף יְיָ מְאֹד לְהַשְׁמִידוֹ. מֵאֵי  
 לְהַשְׁמִידוֹ. אֲלֵינ בְּנוֹי, כְּמָה דַּאתְ אָמַר (עמוס ב) וְאֲשַׁמִּיד  
 פְּרִיו מִמַּעַל, דְּפָרִי דְבַר נֶשׁ בְּנוֹי אֵינּוֹן.

תָּא חֲזִי, אֲהֶרֶן שִׁי לִיה לְהֵהוּא מְזִבַּח לְפָנָיו, וְעֶגְלָא תָב  
 לְאַחֻרָא. בְּנוֹי שׁוּוּ לְסִטְר אַחְרָא לְפָנָיו, וְסִטְר  
 קְדוּשָׁה אֲהֶדֶר לְאַחֻרָא, דְּכָתִיב, (ויקרא י) וַיִּקְרִיבוּ לְפָנַי יְיָ,  
 לְפָנַי יְיָ שׁוּוּ. אֲתַפְּסוּ בְּחֻבָּה דָּא.

אֲהֶרֶן חָשַׁב, דְּבִין כַּף יִיתִי מִשָּׁה, וְעַל דָּא הֵהוּא מְזִבַּח  
 לָא סְתִיר לִיה מִשָּׁה, דְּאִילוּ הָוָה כְּמָה דְּחֻשְׁבִּין בְּנֵי  
 נְשָׂא, מְלָה קְדַמָּא דְּאַבְעֵי לְמִשָּׁה, לְנִתְצָא לְהֵהוּא מְזִבַּח  
 אֲצִטְרִיךְ, כְּמָה דְּנַבִּי עֵדוּ עַל מְזִבַּח דְּבֵית אֵל, וְנַבּוּאָתִיה  
 עַל הֵהוּא מְזִבַּח הָוָה. אֲבַל הָכָא מְלָה אַחְרָא הָוָה כְּמָה  
 דְּאֲתַמַּר. וּכְתִיב, וַיִּקַּח אֶת הָעֶגְלָא אֲשֶׁר עָשׂוּ, וְלֹא כְּתִיב  
 וַיִּנְתֵּן אֶת הַמְּזִבֵּחַ.

תָּא חֲזִי וַיִּקְרָא אֲהֶרֶן. אַכְרִיז אִיהוּ בְּקֵלָא וְאָמַר. כְּתִיב  
 הָכָא וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר, וּכְתִיב בְּיוֹנָה (יונה ג) וַיִּקְרָא  
 וַיֹּאמֶר, מָה לְהֵלֶן פְּרִיו לְדִינָא, אוּף הָכָא פְּרִיו לְדִינָא.  
 חַג לִי מִחַר, נְבִי נְבוּאָה בְּהֵהוּא רוּחַ דְּמְזִבַּח, דְּזַמִּין דִּינָא  
 לְשָׂרְיָא עָלְיָהּ. חַג לִי, לְמַעַבְד בְּכוּ דִינָא.

וּתְלַת דִּינִין הָווּ, חַד, וַיִּגּוֹף יְיָ אֶת הָעָם. וְחַד, בְּבִנֵי לְוִי.  
 וְחַד, דְּאֲשַׁקֵּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל. וְהֵינּוּ חַג דְּבְנֵי לְוִי.



לִיִּי, דְּוַיִּגְוֹף יִי. מָחָר, דְּאִשְׁקִי לֹון מִשָּׁה. וּבֵיתוֹ בְּהֵוֹא  
 לִילִיא, וּלְמָחָר אֶשְׁתַּכַּחוּ נְפִיחִין וּמִתִּין. וְאִינֹון מִיִּין הֵוֹ  
 מְכַשְׁכְּשִׁין בְּמַעֲיָהוֹן כָּל לִילִיא, וּבְצַפְרָא אֶשְׁתַּכַּחוּ מִתִּין,  
 וְעַל דָּא חַג לִיִּי מָחָר. וְכָל אֲסוּתָא דְעֵבֵד אַהֲרֹן, בְּגִין  
 דְּכִתִּיב וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו.

תָּא חֲזִי, (ההוא מִזְבֵּחַ דְּקְדוּשָׁה הַחַד) דְּכִתִּיב וַיִּרָא אֶת הָעֵגֶל  
 וּמַחֲלוֹת, וְאֵלֹו מִזְבֵּחַ לָא פְתִיב. דְּהָא אַהֲרֹן מְנַדְע  
 הֵוֹ יַדְע, דְּכִתִּיב, (שמות כב) זָבַח לְאֱלֹהִים יִחְרַם בְּלִתִּי לִיִּי  
 לְבַדּוֹ, וְדָאי אֶשְׁתְּזִיב אַהֲרֹן בְּעֵיטָא טָבָא דְדָבַר לְנַפְשִׁיהּ,  
 וְכָלָא בְרַעוּתָא שְׁלִים טָב, דְּלָא אֶתְכַוִּין לְבִישׁ.  
 אֲמַר לִיה רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא וְדָאי הָכִי הוּא, וַיִּשְׂרָאֵל לָא  
 הֵוֹ. אֲבַל יַרְבְּעָם דְּעֵבֵד עֲגָלִין, הָא יִשְׂרָאֵל הֵוֹ,  
 וְעֵגֶל עֵבְדוֹ. אֲמַר לִיה וְדָאי, וְאוּקְמוּהָ, אֲבַל יַרְבְּעָם חָטָא  
 וְהַחֲטִיא, וְלָאוּ כְּמָה דְאֲמַרוּ. דְּוְדָאי חוּבָא בִישָׂא עֵבֵד  
 וּבַמְלָכוֹת חָטָא.

אֲמַר יַרְבְּעָם, וְדָאי יַדְעֵנָא דְּהָא סָטֵר קְדוּשָׁה לָא שְׂרִיא,  
 אֲלָא בְּלָבָא דְּכָל עֲלָמָא, וְדָא יְרוּשָׁלַם. אֲנָא לָא  
 יְכִילְנָא לְאֲמַשְׁכָּא לְהֵהוּא סָטֵר הָכָא, מָה אַעֲבִיד. מִיד  
 (מלכים א יב) וַיִּזְעַץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ וַיִּגֹּו. נָטַל עֵיטָא בִישָׂא, אֲמַר  
 הָא (דף קצ"ג ע"ב) סָטֵרָא אַחֲרָא, דְּאֶתְמַשְׁכָּא מִיד לְכָל אַתָּר.  
 וְכָל שְׁכֵן בְּאַרְעָא דָּא, דְּתִיאֻבְתִּיהָ לְאִשְׂרָאֵהּ בְּגוּיָהּ, אֲבַל  
 לָא יְכִילָא לְאֶתְלַבְּשָׂא אֲלָא בְּדִיוֹקְנָא דְשׁוּר.

תִּרְיִן עֲגָלִים אֲמַאי. אֵלָא אָמַר יִרְבְּעָם, (ס"א בְּמִצְרַיִם וּבְמִדְבָּרָא)  
 בְּמִדְבָּרָא הוּוּ אֵינּוֹן תְּרִישִׁין, דְּכִתְיִב, (יחזקאל כג) בְּשֵׁר  
 חֲמוּרִים בְּשָׂרָם. (ס"א לֹא אֵינּוֹן מִצְרַיִם אֵלָא) הִכָּא, אֵינּוֹן תִּרְיִן רִוּחִין  
 בִּישִׁין, יִתְלַבְּשׁוּ כַּדְקָא חֲזִי לֹון, דְּכֹר וְנוֹקְבָא אֵינּוֹן. דְּכֹר  
 הוּוּ בְּבֵית אֵל, וְנוֹקְבָא הוּוּ בְּדֵן. וּמַגּוּ דְּכִתְיִב, (משלי ה)  
 נִפְתַּת תְּטַפְנָה שְׁפִתַי זָרָה, אֶתְמַשְׁכוּ יִשְׂרָאֵל אֲבִתְרָה יִתִּיר,  
 דְּכִתְיִב וַיִּלְכוּ הָעַם לִפְנֵי הָאֶחָד עַד דֵּן. וּבְגִין כֶּךָ תִּרְיִן  
 עֲגָלִין הוּוּ. וּמְשִׁיךְ לֹון יִרְבְּעָם בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, וְהוּוּ  
 חוּבָא עֲלֵיהּ וְעַל יִשְׂרָאֵל, וּמִנַּע בְּרַכָּאן מִן עֲלֵמָא. וְעֲלֵיהּ  
 כְּתִיב (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְגו'.

וְעַל דָּא הוּוּ עֲגָלִין, דְּהָא לְבוּשָׁא קְדָמָאָה דְּמִתְלַבְּשׁ  
 סְטָרָא אַחְרָא שׁוּר אִיהוּ, (קצ"א ע"א) כִּמְה דְּאֶתְמַר. וְאִי  
 תִּימָא אֲמַאי אִיהוּ עֲגָל וְלֹא שׁוּר. אֵלָא וְדַאי כֶּךָ אֶתְחַזִּי,  
 וְכֹן בְּכַל סְטָרִין, שִׁירוּתָא דְּלְבוּשָׁא זֹוטָא אִיהוּ, וְהָא  
 אֻקְיָמָנָא.

וְעַל דָּא בְּנֵי רְחִימָאי, כִּיּוֹן דְּאֵלֵהִים בְּעוּ, וּבְסִטְר  
 דְּאֵלֵהִים אֶתְבְּנִי עוּבְדָא, אֵלֵהִים קְדִישָׁא, אִימָא,  
 דְּאֶחִידַת תְּדִיר בְּדְרוּעָא דְּמִלְכָא, וּסְלִיקַת רְצוּעָה, לָא  
 הוּוּ תַמָּן, וְאַצְטְרִיךְ לֵיהּ לְמִשָּׁה לְמַהוּי תַמָּן בְּאַתְרָהָא,  
 כִּיּוֹן דְּאַנְקִיד לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ, אֶסְתַּכַּל.  
 תְּלַת זְמַנִּין אַנְקִיד לֵיהּ, אִי מִשָּׁה רַעִיא מְהִימָנָא, כִּמְה

חִילָךְ תִּקְיָה, כִּמְהַ גְּבוּרְתֶךָ רַב, תִּלְת זְמַנִּין אֲנִקִּיד לִיה, דְּכִתִּיב וְעַתָּה הִנִּיחָה לִי הָא חַד. וַיִּחַר אֲפִי בָהֶם וְאֶכְלָם, הָא תִרִין. וְאַעֲשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל, הָא תִלְת. חֲכַמְתָּא דְּמֹשֶׁה בְּתִלְת נְקוּדִין אֲלִין. אַחִיד בְּדְרוּעִיה יְמִינָא, לְקַבֵּל הִנִּיחָא לִי. אַחִיד בְּדְרוּעִיה שְׂמַאלָא, לְקַבֵּל וַיִּחַר אֲפִי בָהֶם וְאֶכְלָם. אֲתַחֲבֵק בְּגוּפָא דְּמִלְכָא, לְקַבֵּל וְאַעֲשֶׂה אוֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל. וְכַד אֲתַחֲבֵק בְּגוּפָא, תִרִין דְּרוּעִין מִסְטְרָא דָא וּמִסְטְרָא דָא, לָא יְכִיל לְאַתְנַעֲנַע לְסִטְרָא בְּעֵלְמָא. דָּא הוּי חֲכַמְתָּא דְּמֹשֶׁה, (ס"א דְּבַמִּילִי) דְּמִינֵי נְקוּדִין דְּמִלְכָא יִדַע בְּכָל חַד מִנֵּיהוּ, בְּאֵן אֲתֵר יִתְתַקַּה, וּבְחֲכַמְתָּא עֵבֵד.

אַתּוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרִיא, וְנִשְׁקוּ יְדוּי. הָוּה תַּמָּן רַבִּי אָבָא, אָמַר, אֲלִמְלִי לָא אֲתִינָא לְעֵלְמָא אֲלָא לְמִשְׁמַע דָּא, דִּי לָן. בְּכַה וְאָמַר, ווִי רַבִּי, כַּד תִּסְתַּלַּק מִעֵלְמָא, מֵאֵן יִנְהַר וַיִּגְלִי נְהוּרִין דְּאוּרִייתָא. מְלָה דָא, בְּחִשׁוּכָא אֲתַטְמַר עַד הַשְּׁתָא, דְּנִפְק מִתַּמָּן, וְהָא נְהִיר עַד רוּם רְקִיעָא, וּבְכַרְסֵיא דְּמִלְכָא רְשִׁים, וְקוּדְשָא בְּרִיךְ הוּא חֲדִי הַשְּׁתָא בְּהָא מְלָה. וְכַמְה חֲדוּ עַל חֲדוּ, אֲתוּסְפָה מִקְמֵי מִלְכָא קְדִישָא. מֵאֵן יִתְעַר מְלִי דְּחֲכַמְתָּא בְּעֵלְמָא דִּין כְּוֹתִיךָ.

תָּא חַזִּי, עַד לָא חֲטָא אָדָם, הָוּה סְלִיק וְקָאִים (בראשית נ"ב)

ע"ב) בַּחֲכָמָה דְנִהֲרִיּוּ עֲלֵאָהּ, וְלֹא הָיָה מִתְפָּרֵשׁ מֵאֵילָנָא  
 דְּחַיִּי. כִּיּוֹן דְּאִסְגִּי תִיאֻבְתָּא לְמַנְדַּע, וְלִנְחֹתָא לְתַתָּא,  
 אֲתַמְשִׁיךְ אֲבַתְרִייהוּ, עַד דְּאֲתַפְּרֵשׁ מֵאֵילָנָא דְּחַיִּי, וְיַדַּע  
 רַע וְשָׁבֵק טוֹב. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים ה) כִּי לֹא אֵל חֲפִץ  
 רָשָׁע אַתָּה לֹא יְגוֹרְךָ רַע, מֵאֵן דְּאֲתַמְשָׁךְ בְּרַע, לִית לִיה  
 דִּיּוֹרָא עִם אֵילָנָא דְּחַיִּי. וְעַד לָא חֲטָאוּ, הָווּ שְׁמַעִין קָלָא  
 מְלַעֲיָלָא, וְיַדַּעִין חֲכַמְתָּא עֲלֵאָהּ, וְלֹא דְּחַלִּי. כִּיּוֹן  
 דְּחֲטָאוּ, אֲפִילוּ קָלָא דְּלַתְתָּא, לֹא הָווּ יְכַלִּין לְמִיקָם בֵּיה.  
 כְּגִוּוֹנָא דָּא, עַד לָא חָאבוּ יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁעֲתָא דְּקִיּוּמוֹ  
 יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינַי, אֲתַעְבְּר מַנִּייהוּ זִוְהָמָא  
 דְּהָאֵי חוּיָא, דְּהָא כְּדִין בְּטוֹל יֵצֵר הָרַע הָיָה מַעְלָמָא, וְדָחוּ  
 לִיה מַנִּייהוּ. וְכְדִין אֲתַאֲחִידוּ בְּאֵילָנָא דְּחַיִּי, וְסֻלְקוּ  
 לְעֵיָלָא, וְלֹא נַחְתוּ לְתַתָּא. כְּדִין הָווּ יַדַּעִין, וְהָווּ חֲמָאן,  
 אֲסַפְּקִלְרִיאן עֲלֵאִין, וְאֲתַנְהָרֵן עֵינֵייהוּ, וְחֲדָאן לְמַנְדַּע  
 וְלְמִשְׁמַע. וְכְדִין חָגַר לֹון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, חֲגִירִין  
 דְּאֲתוּון דְּשִׁמָּא קְדִישָׁא, דְּלֹא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה עַלִּייהוּ הָאֵי  
 חוּיָא, וְלֹא יִסָּב לֹון כְּדְבַקְדְּמִיתָא.  
 כִּיּוֹן דְּחָטוּ בַּעֲגָלָא, אֲתַעְבְּרוּ מַנִּייהוּ כָּל אֵינֹון דְּרַגִּין,  
 וְנַהוּרִין עֲלֵאִין, וְאֲתַעְבְּר מַנִּייהוּ חֲגִירוּ מְזִינִין,  
 דְּאֲתַעְטְרוּ מִשְׁמָא קְדִישָׁא עֲלֵאָהּ, וְאֲמִשִּׁיכוּ עַלִּייהוּ חוּיָא

בִּישָׂא כְּמִלְקָדְמִין, וְגָרִימוּ מוֹתָא לְכָל עַלְמָא. וּלְבַתָּר מָה  
 כְּתִיב. וַיֵּרָא אֶהֱרֹן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה וְהִנֵּה <sup>(ד' קצ"ד</sup>  
<sup>ר"ו)</sup> קָרַן עוֹר פָּנָיו וַיִּירָאוּ מִגִּשְׁתֵּי אֱלֹהֵינוּ.

תָּא חֲזִי, מָה כְּתִיב בְּקַדְמֵיתָא, <sup>(שמות ד')</sup> וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת  
 הַיָּד הַגְּדוֹלָה, וְכִלְהוּ חֲמָאן זְהָרִין עֲלָאִין, אֶתְנַהְרִין  
 בְּאַסְפְּקִלְרֵיָא דִּנְהָרָא, דְּכְתִיב, <sup>(שמות ב')</sup> וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת  
 הַקּוֹלוֹת. וְעַל יַמָּא, הוּוּ חֲמָאן וְלֹא דִּחְלִין, דְּכְתִיב זֶה אֵלַי  
 וְאַנְוָהוּ, לְבַתָּר דִּחְטוּ, פְּנֵי הַסַּרְסוּר לֹא הוּוּ יְכִלֵּי לְמַחְמֵי.  
 מָה כְּתִיב, וַיִּירָאוּ מִגִּשְׁתֵּי אֱלֹהֵינוּ.

וְתָא חֲזִי, מָה כְּתִיב בְּהוּ <sup>(שמות לג)</sup> וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת  
 עֵדִים <sup>(ע"ג ע"ב)</sup> מִהַר חֵרֵב, דְּאֶתְעֵבְרוּ מִנִּיְיָהוּ, אִינּוֹן  
 מְזִינִין דְּאֶתְחַבְּרוּ בְּהוּ בְּטוֹרָא דְּסִינֵי, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁלוּט  
 בְּהוּ הֵהוּא חוּיָא בִּישָׂא, כִּיּוֹן דְּאֶתְעֵבֵר מִנִּיְיָהוּ, מָה כְּתִיב,  
 וּמֹשֶׁה <sup>(רל"ו)</sup> יִקַּח אֶת הָאֵהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק  
 מִן הַמַּחֲנֶה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַאי הָאֵי קָרָא לְגַבֵּי הָאֵי.  
 אָלָא, כִּיּוֹן דִּידַע מֹשֶׁה, דְּאֶתְעֵבְרוּ מִנִּיְיָהוּ דִּישְׂרָאֵל אִינּוֹן  
 זִינִין עֲלָאִין, אָמַר, הָא וְדַאי מִפָּאן וְלֶהֱלָאָה, חוּיָא  
 בִּישָׂא יִיְתִי לְדִיְיָרָא בִּינִיְיָהוּ, וְאִי יְקוּם מִקְדָּשָׁא הַכָּא  
 בִּינִיְיָהוּ יִסְתָּאב, מִיד וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֵהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ  
 לַמַּחֲנֶה הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה. בְּגִין דְּחֲמָא מֹשֶׁה, דְּהָא כְּדִין  
 יִשְׁלוּט חוּיָא בִּישָׂא, מָה דְּלֹא הוּוּ מִקְדָּמַת דְּנָא.